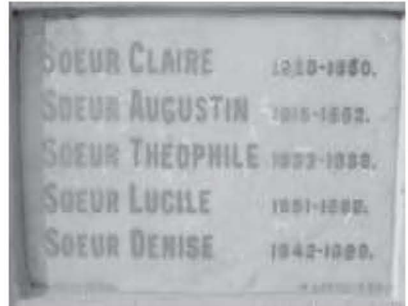
ఫ్రెంచి సమాధులు చెప్పే గాధలు

ఉద్యోగరీత్యానో లేక వ్యాపారం చేయటానికో యానానికి అనేకమంది ఫ్రెంచి దేశస్థులు వచ్చిపోతూండేవారు. కొంతమంది ఇక్కడే స్థిరపడ్డారు కూడా. మృత్యువుకు స్థల కాలాదులతో పనిలేదు. దాని పిలుపుకు ఉన్నపళంగా బయలుదేరాల్సిందే ఎవరైనా ఎక్కడైనా ఎప్పుడైనా. అలా ఇక్కడ మరణించిన ఫ్రెంచిదేశస్థులను పద్దెనిమిదవ శతాబ్దంలో చర్చి ప్రాంగణంలో ఖననం చేయగా, తరువాత కాలంలో యానాం నుంచి మెట్టకూరు కు వెళ్ళే మార్గంలో కల ఫ్రెంచి సెమెటరీ లో ఖననం జరిపేవారు. అక్కడ ఉన్న కొన్ని సమాధుల ఫలకాలను పరిశీలిస్తే ఆనాటి వ్యక్తుల పేర్లు లభిస్తాయి. ఆ పేర్ల కొరకు శోధించగా కొంతమంది వ్యక్తుల వివరాలు లభించాయి. పాండిచేరిలో ఉన్న ఫ్రెంచి సమాధి ఫలకాలను అధ్యయనం చేసి మైకేల్ గౌదార్ "Genealogie des familles de l'Inde francaise" అనే పుస్తకాన్ని రాసాడు. అందులో ఇతను యానాం సెమెటరీ వివరాలను పొందుపరచకపోవటం క్షమార్హంకాని తప్పిదంగా పరిగణించవచ్చును.

సిస్టర్ టీచర్ (కన్యస్త్రీ/మిస్సమ్మ) సమాధులు

Sister Claire (1820-1850) ఈమె సిస్టర్స్ ఆఫ్ లియోన్ మిషనరీ నుంచి వచ్చిన సిస్టర్స్ లో పెద్దావిడ. ఈమె 1802 లో తూర్పు ఫ్రాన్స్‌లోని యూజీన్ అనే ప్రాంతం లో పుట్టింది. ఈమె ఫ్రాన్స్‌లో ఉన్నపుడు ఒకనాడు పెద్ద అగ్నిప్రమాదం జరిగి మూడువేల మంది నిరాశ్రయులయిపుడు, క్లెయిర్ వారందరికీ చర్చి ప్రాంగణంలో ఆశ్రయమిచ్చి అనేకవిధాలుగా ఆదుకొన్నదట.

ఈమె యానాం వచ్చిన మరుసటి సంవత్సరమే మరణించింది. ఈమె మరణం గురించి Echo of Mont Blank (L'echo du Mont-Blanc) అనే ఓ ఫ్రెంచి పత్రిక ఇలా వ్రాసింది " ఆమె పార్థివ దేహాన్ని ఖననం కోసం తీసుకువెళ్ళేటపుడు యానాం లోని ఫ్రెంచివారందరూ ఆమె అంతిమయాత్రలో పాల్గొన్నారు. స్థానిక హిందువులు తమతమ ఆచారవ్యవహారాలను పక్కనపెట్టి పల్లకీలు దిగి కాలినడకన ఆమె దేహాన్ని అనుసరిస్తూ కన్నీటితో సాగనంపారు. యానాంకు వచ్చిన కొద్దికాలంలోనే ఆమె అంతటి ఆదరాభిమానాలను సంపాదించుకొంది" పై వర్ణనను గమనిస్తే కన్య స్త్రీలు/సిస్టర్స్ యానాంలో ప్రజల గౌరవాన్ని ఎంతెలా చూరగొన్నారో అర్ధమౌతుంది.

Sister Marie Theophile (1833-1868) ఈమె ఫ్రాన్స్ లోని Seyssel లో జన్మించి, మతవిద్యనేర్చుకొని 1866 లో యానాంలో టీచరుగా పనిచేయటానికి వచ్చిన కొద్దికాలానికే ఇక్కడే మరణించింది.

Sister Lucile (Dunand Marie -1851-1886) ఈమె 8 సెప్టెంబరు 1886 న యానాంలో చనిపోయింది. ఈమెకు తెలుగు తమిళ భాషలు, ఇక్కడి ఆచారవ్యవహారాల పట్ల మంచి అవగాహన ఉండేదట.

Sister Denice (1842-1899) ఈమె ఫ్రాన్స్ లోని క్యువాత్ అనే ప్రాంతంలో పుట్టి, యానాంలో టీచరుగా పనిచేస్తూ, 17 అక్టోబరు 1899 న ఇక్కడే చనిపోయింది.

F. Pierre and Family:

పేరుతో ఒక సమాధి ఉంది. పియరీ ఇంటి పేరుతో ముగ్గురి పేర్లు ప్రముఖంగా వినిపిస్తాయి.

1. Felicite Pierre valere Hugot: సమాధిరాయిపై ఉన్న F. Pierre అన్న పేరు ఈయనదే కావొచ్చు. ఈయన 1849-1855 ల మధ్య యానాం పెద్దొరగా వ్యవహరించాడు.

2. Charles Joseph Pierre: ఈ పియరీ కుటుంబీకుడు 15 నవంబరు, 1854 న, మన్యం వెంకటరత్నం అనే వ్యాపారికి 99 టన్నుల నువ్వులను సప్లయి చేస్తానని చేసిన ఒప్పందాన్ని బట్టి ఇతను యానానికి చెందిన ఒక వ్యాపారి అని అర్ధమౌతుంది.

3.Amele Pierre: ఈమె 1930 లలో యానాం బాలికల పాఠశాలలో టీచరుగా పనిచేసింది. మొత్తం మీద పియరీ కుటుంబం యానాంలోనే స్థిరపడి ఇక్కడే గతించిందని అనుకోవచ్చు.

Marie Eugenie

సమాధిరాయిపై వివరాలు ఇంగ్లీషులో ఉండటం విశేషం. దీనికి బహుసా ఈమె భర్త G.A. Smith మద్రాసు సివిల్ సర్వీసులో పనిచేయటం కారణం కావొచ్చు. వీరిద్దరికీ 1824 జూన్ 25 న యానాంలో వివాహం జరిగింది. ఈమె తండ్రి John Bouchez 1820-30 లలో యానాంలో ఒక వెలుగు వెలిగిన ఫ్రెంచి వ్యాపారి. మేరీ యూజీన్

అన్నగారైన పాల్ బోషెజ్ కూడా యానాంలో 1850 లలో పెద్ద ఎత్తున వ్యాపారం సాగించాడు.

పై వివరాలను బట్టి మేరీ యూజీన్ ఒక పెద్దవ్యాపారి కూతురు, పెద్ద ఆఫీసరుకు భార్య, ఫ్రెంచియానాం కు ఒకనాటి ఆడపడుచు. 29 ఏళ్ల ఈమె, 25 డిసెంబరు, 1831న యానాంలో మరణించింది.

C A Senecal

ఇతగాని పూర్తి పేరు Collixte Amable Senecal. ఇతను ఒక షిప్పు కెప్టన్. యానానికి చెందిన ఫ్రెంచి వ్యాపారి Michel Rayneau 1830 లో మరణించటంతో అతని భార్యను సెనెకల్ వివాహం చేసుకొని యానాంలో స్థిరపడ్డాడు.

ఇతని గురించిన అనేక ఆశక్తికరమైన విషయాలు1843 నాటి యానాం కోర్టు జడ్జిమెంట్ల లో కనిపిస్తాయి.

1842 లో యానాం కు చెందిన నానా సాహెబ్ అనే వ్యాపారి పాండిచేరీ నుంచి 2772 పౌండ్ల విలువచేసే రాగిని యానాంకు షిప్పులో తీసుకురావటానికి అందుకు 15 రూపాయిలు రవాణా ఖర్చులు చెల్లించేటట్లు, సెనెకల్ తో ఒక ఒప్పందం చేసుకొన్నాడు. ఇదే కాక మూడు రూపాయిల ఎనిమిది అణాల రవాణా చార్జీలతో పాండిచేరి నుంచి 450 రూపాయిల విలువచేసే బంగారపు జరీని యానాం చేర్చటానికి కూడా సెనెకల్ మరో ఒప్పందం చేసుకొన్నాడు. ఈ సెనెకల్ మహాశయుడు డిశంబరు 1842 లో పాండిచేరిలో సదరు నానాసాహెబ్ కోసమని రాగిని మరియు బంగారపు జరీని షిప్పులో ఎక్కించుకొని బయలుదేరాడు. అక్కడినుండి నేరుగా కోరంగి రేవుకు నడపాల్సిన షిప్పుని సిలోన్ తీసుకు వెళ్లి అక్కడ రాగి ధర అధికంగా ఉందని గ్రహించి, నానా సాహెబ్ కు చేర్చాల్సిన రాగిని అక్కడ అమ్మివేసాడు. ఆపై తాపీగా షిప్పును నడుపుకుంటూ మధ్యలో మద్రాసు పోర్టులో కాసేపు ఆగి 15, ఫిబ్రవరి 1843 న కోరంగి రేవు చేరుకొన్నాడు.

నా సరుకేదయ్యా? అని అడిగిన నానా సాహెబ్ కు సెనెకల్ 'సముద్రంలో పెద్ద తుఫాను రావటం వల్ల షిప్పు దారితప్పిపోయి సిలోనుకు కొట్టుకు పోయిందనీ, అక్కడ షిప్పు సిబ్బందికి ఆహారం కొనటానికి తప్పనిసరి పరిస్థితులలో రాగిని అమ్మవలసి వచ్చిందని'- అంటూ కథలు వినిపించాడు. కనీసం సరుకు అమ్మిన డబ్బు ఇవ్వమని లేదా నీపై వాజ్యం వేస్తానని

నానా సాహెబ్ బెదిరించటంతో, సెనెకల్ మొత్తం 1406 రూపాయిలకు గాను 787 రూపాయిలు రొక్కం ఇచ్చి మిగిలిన 619 రూపాయిలకు ప్రామిసరీ నోటు రాసి ఇచ్చాడు.

నోటులో వ్రాసిన డబ్బులు ఎంతకీ ఇవ్వక పోవటంతో నానా సాహెబ్ కోర్టును ఆశ్రయించాడు. మొత్తం ఉదంతం పూర్వ పరాలను కోర్టు వారు పరిశీలించినపుడు ' తాను ప్రకృతి అనుకూలించక పోవటం వల్లే సరుకులు అమ్మవలసి వచ్చిందని సెనెకల్ నిరూపించుకోలేక పోయాడు. దీనికి ఆగ్రహించిన కోర్టు, నానా సాహెబ్ కు ప్రామిసరీ నోటు ప్రకారం మిగిలిన బకాయిని చెల్లించమని సెనెకల్ ను ఆదేశించటమే కాక మరో వంద రూపాయిలు నష్టపరిహారంగా ఇమ్మని తీర్పు చెప్పింది.

సెనెకల్ రాగిని తినేయటమే కాక యానాం చేర్చాల్సిన బంగారు జరీని కూడా దారిలోనే స్వాహా చేసేసాడు. పైగా తన ఇంటికి వచ్చిన నానా సాహెబ్ మనుషులైన కాశిమ్ సాహెబ్, మాతయ్య అనే ఇద్దరు వ్యక్తులు బంగారు జరీ దాచిన చెక్కపెట్టెను దొంగిలించుకు పోయారని పోలీసు కంప్లైంట్ ఇచ్చి వారిని అరెస్టు చేయించాడు. పాపం వారు అమాయికులే కావొచ్చు. ఈ రెండో కేసు తదుపరి వివరాలు తెలియరావు.

ఈ సెనెకల్ 11 డిశంబరు, 1846 న యానాంలో చనిపోయాడు. సెనెకల్ ఉదంతం యానాం ఫ్రెంచి పాలనలో ప్రాముఖ్యం కలిగిన అంశమనే చెప్పుకోవచ్చు. ఎందుకంటే, ఒక స్థానికుడు (నానా సాహెబ్) ఒక ఫ్రెంచి దేశస్థుని పై కేసు వేసి నెగ్గటం అనేది అప్పటి సామాజిక స్థితిని పట్టిచూపుతుంది. స్థానికులలో ధైర్యం, న్యాయం కోసం పోరాడే తత్వం మెండుగా ఉండేవని భావించవచ్చు. అంతేకాక ఫ్రెంచి జుడిషియల్ వ్యవస్థ యొక్క నిష్పాక్షికత కూడా గమనార్హమే.

Micot de Lacombe

ఈ సమాధిపైనున్న ఫలకం ఈయన 87 సంవత్సరముల వయసులో చనిపోయినట్లు చెపుతుంది. దె లాకోంబె యానాంలో పేరుమోసిన షిప్పుల వ్యాపారి. ఇతను 1854 లో మాసరయ్య అనే పడవలు నిర్మంచే మేస్త్రీ కి 20 మీటర్ల పొడవైన నౌకను నిర్మించమని పురమాయించాడు. దీని కోసం 350 రూపాయిల బయానా చెల్లించి నిర్మాణానికి అవసరమైన సామాగ్రిని సమకూర్చేటట్లు వీరిరువురు కుదుర్చుకొన్న ఒప్పంద పత్రం ఆనాటి యానాం నోటరీ రికార్డులలో ఉంది.

Paul Bouchez ?

ఈ సమాధి ఫలకం దాదాపు ధ్వంశమైపోయి ఉంది. ఈ వ్యక్తి పేరులో Paul Bo అనే అక్షరాలు మాత్రమే కనిపిస్తున్నాయి. ఇది బహుసా యానాంలో వ్యాపారపరంగా ఒక వెలుగు వెలిగిన బోషెజ్ కుటుంబానికి చెందిన పాల్ బోషెజ్ సమాధి అయి ఉండటానికి అవకాశాలు ఎక్కువ. ఇతను 1850 లలో నువ్వులు, ధాన్యం భారీఎత్తున సేకరణ జరిపి షిప్పులలో కి ఎగుమతి చేసేవాడు.

Charles Pithois

యానాంలో 1790 ల నుంచీ ప్రముఖ పాత్ర వహించిన ఫ్రెంచి వారిలో పిథోస్ కుటుంబం ఒకటి. అతి మంచితనం వలన ఆర్థికంగా చితికి పోయి దుర్భర దారిద్ర్యంతో బాధపడి కనుమరుగైపోయిన కుటుంబం కూడా ఇదే.

చార్లెస్ పిథోస్ యానాంలో సర్జన్ గా పనిచేసి1820 ఆగస్టు, 17న కలరా బారినపడి ఇక్కడే మరణించాడు. సొన్నరెట్ పెద్దొరగా ఉన్నకాలంలో ఆయనకు వ్యతిరేకంగా లె కాన్నె, ఫార్ వంటి ప్రముఖులు 1791లో ఒక కమిటీని ఏర్పాటుచేసుకొని దానికి పిథోస్‌ను వైస్ ప్రెసిడెంటుగా ఎన్నుకొన్నారు. పెద్దొరకు వ్యతిరేకంగా వ్యవహరించటం ఇష్టంలేని పిథోస్ ఆ పదవినుంచి తప్పు కొన్నాడు.

పిథోస్ పేరుతో బ్లీచింగ్ చెరువులు ఉండటాన్ని బట్టి ఇతను వృత్తిరీత్యా వైద్యుడైనా కొంతకాలం వస్త్రాల బ్లీచింగ్ వ్యాపారం చేసాడని అర్ధమౌతుంది.

8 మంది సంతానాన్ని (నలుగురు అమ్మాయిలు, నలుగురు అబ్బాయిలు) అనాథలను చేసి 1820 లో చార్లెస్ పిథోస్ చనిపోయాడు. వీరిలో చార్లెట్టి అనే అమ్మాయికి మాత్రమే, కాకినాడ జగన్నాథపురానికి చెందిన Mr. Vanhacsten అనే డచ్ వ్యక్తితో వివాహమయ్యింది. ఆ పెళ్ళి కూడా పెటాకులు కావటంతో చార్లెట్టి తండ్రి వద్దకు వచ్చేసింది.

పిథోస్ కుటుంబం

పిథోస్ కొడుకులలో ఒకరు (Phamphile Pithois) తండ్రి బాటలో పయనించి యానాం వైద్యునిగా పేరు తెచ్చుకొన్నాడు. 1824 లో కలరా వచ్చినపుడు, 1833 నాటి తీవ్ర కరువులోను ఇతను యానాం ప్రజలకు నిస్వార్ధంగా వైద్య సేవలందించి పలువురి మన్ననలు పొందాడు. ప్రజలకు వైద్యసేవలందిస్తున్నందుకు ఇతనికి ప్రభుత్వం నామ మాత్రంగా ఏడాదికి 500 ఫ్రాంకుల పారితోషకాన్నిచ్చేది. (అప్పట్లో కోర్టు క్లర్కుకు ఏడాదికి 1200 ఫ్రాంకుల జీతం)

చనిపోయేనాటికి పిథోస్ కు యానాంలో రెండు విశాలమైన భవంతులు, కొద్దిపాటి నగలు తప్ప మరేమీ లేవు. ఈ కుటుంబం రోడ్డున పడిందన్న ఉద్దేశ్యంతో అప్పటి సాటి ఫ్రెంచి పౌరులు చందాలు వేసుకొని 3000 వేల రూపాయిలు సేకరించారు. ఈ డబ్బును కుర్సన్ స్వాహా చేసేసాడు. కుర్సన్ చనిపోయినపుడు కూడా పిథోస్ కుటుంబీకులు ఈ డబ్బు గురించి కుర్సన్ వారసులను అడగక పోవటం వారి అతి మంచితనానికి నిదర్శనం.

పిథోస్ కుటుంబానికున్న రెండు ఇళ్లలో ఒక దానిని నెలకు 60 రూపాయిలకు ప్రభుత్వానికి అద్దెకి ఇచ్చుకొని ఆ డబ్బును 8 మంది పంచుకొనేవారు. పిథోస్ కుమారులలో పాంఫిలి పిథోస్ వివరాలు 1844 వరకే లభిస్తాయి. జోసెఫ పిథోస్ యూరప్ వెళిపోయాడు. ఇతర కుమారులు బహుసా తండ్రి మరణంతో తలో దిక్కుకూ చెదిరిపోయి ఉండవచ్చు.

పీథోస్ కూతుర్లైన అడిలైడ్, జెర్ట్రూడ్, ధార్సిల్లి, స్కోలాస్టిక్ మరియు చార్లెట్టి లు యానాంలోనే ఉండిపోయి కడు దయనీయమైన జీవితాల్ని గడిపారు. వీరి సంరక్షణార్ధం సాటి ఫ్రెంచి వారు అప్పుడపుడు ఆర్ధిక సహాయం చేసేవారు. వెయ్యి రూపాయిల విలువైన నగలను వీరు 300 రూపాయిలకు తాకట్టు పెట్టి తిరిగి విడిపించుకోలేక వాటిని ఒదులుకోవలసి వచ్చింది.

1842 లో చార్లెట్టి చనిపోయింది. ఆమె అంత్య క్రియలను చెల్లెళ్ళే జరిపించారు. చనిపోయే రోజు కూడా ఆమె పస్తులుంటున్న తన చెల్లెళ్ళకు భోజనం పంపటం అనేది ఈ కుటుంబం అనుభవించిన దారిద్ర్యాన్ని వీరి మధ్య ఉన్న బంధాన్ని తెలియచేస్తుంది.

1850 నుంచి వీరికి ఫ్రెంచి ప్రభుత్వం ఏడాదికి 792 ఫ్రాంకుల పింఛనును ఏర్పాటు చేసింది. అదే కాక ప్రభుత్వానికి అద్దెకిచ్చుకొన్న ఇంటి ద్వారా కొంత సొమ్ము ముడుతూండేది. వీటితో పిథోస్ కూతుర్లు జీవనాన్ని సాగించేవారు. 1858 లో మరో సోదరి అడిలైడ్ మరణించింది. ఇక మిగిలిన ఇద్దరు కూతుర్లు 1870 వరకూ (వారికి 90 ఏళ్ళ వయసు వరకు) యానాంలోనే జీవించారు.

వీరిద్దరూ ఒకరి ఆస్థులను (అద్దెకిచ్చిన ఇల్లు, యానాం పేరయ వీధిలో ? కల నివాస గృహం దానిలోని ఫర్నిచరు) మరొకరికి దానమిచ్చుకొన్నట్లు 1864 లో ఒక దాన పట్టా రిజిస్టర్ అయి ఉంది. బహుసా వీరిలో ఎవరు ముందు చనిపోతారో తెలియదు కనుక మిగిలిన వ్యక్తికి

చట్ట పరమైన చిక్కులు లేకుండా ఉండేందుకు ఆ విధంగా చేసి ఉండవచ్చు.

1870 లో వీరు చనిపోయేవరకూ ప్రభుత్వం వీరి ఇంటికి అద్దె చెల్లించింది. ఆ తరువాత అది ప్రభుత్వపరమైపోయింది. **ఆ ఇల్లే నేటి స్థానిక పరిపాలనాధికారి ఆఫీసు భవనం.**

ఎలియనార్ గైనెట్ (Eleonor Guyenet)

ఇతను 'లె కొలానొ' అనే షిప్పు కెప్టెన్. 1845 మే,11న కోరంగి లో చనిపోగా యానాం తీసుకొచ్చి ఖననం చేసారు. ఇతను ఫ్రాన్సులోని మాలో అనే ప్రదేశంలో పుట్టాడు. ఇది ఇప్పటికీ ఒక ప్రముఖ ఓడరేవు. ఇతను మూడు తెరచాపల ఓడకు కమాండరుగా పనిచేసేవాడట. యానాంలో టీచరుగా పనిచేసిన Mary Eleonor ఈయన కుటుంబానికి చెందిన వ్యక్తి కావొచ్చు.

మైఖేల్ అల్లార్డ్ (Michel Allard)

ఫ్రాన్సులోని మెజివె అనే ప్రాంతంలో జన్మించిన మైఖేల్ అల్లార్డ్ అనే విద్యార్ధి (మతబోధక విద్య) యానాంలో 1900 మార్చిలో చనిపోయినట్లు ఓ ఫలకం చెపుతుంది. అప్పటికి ఈ అబ్బాయి వయుసు 24 సంవత్సరములు. ఫ్రాన్సులో చదువుకొంటున్న ఈ అబ్బాయి ఇక్కడ ఉన్న బంధువులింటికి రావటమో లేక చర్చిలో తర్ఫీదు పొందటానికో యానాం వచ్చి చని పోవటం దురదృష్టకరం.

పియరీ జె.జె. దిలావెనీ (Rev.Pere J.J. Delaveney)

ఈయన ఒక చర్చి ఫాదరు. ఫ్రాన్సులోని దసింజీ అనే ప్రాంతంలో జన్మించిన దిలావెనీ 21 మే, 1863 న ఇక్కడ చనిపోయినట్లు తెలుస్తుంది.

మిగతా వివరాలు తెలియరావు. అన్నెసీ డయోసీస్ అనబడే రోమన్ కాథలిక్ విభాగానికి చెందిన ఈయన పూర్తి పేరు ఫాదర్ జాన్ జాక్వస్ దెలావెనీ.

పాల్ ఫెల్జ్ (Paul Feltz)

ఫ్రాన్సు లోని స్ట్రాస్‌బర్గ్ అనే ప్రాంతంలో జన్మించిన పాల్ ఫెల్జ్ యానాం జడ్జిగా పనిచేస్తూ 1917 లో యానాంలో చనిపోయాడు. అప్పటికి ఈయన వయసు యాభై ఆరు సంవత్సరములు. చంద్రనాగూర్ లో సహాయక జడ్జిగా పనిచేస్తున్న ఈయన 6 ఏప్రిల్ 1915 న యానానికి జడ్జిగా వచ్చారు.

చర్చి ప్రాంగణంలో కనిపించే జ్ఞాపికా ఫలకాలు

జాకోబస్ మార్టిన్ (Jacobus Martin)

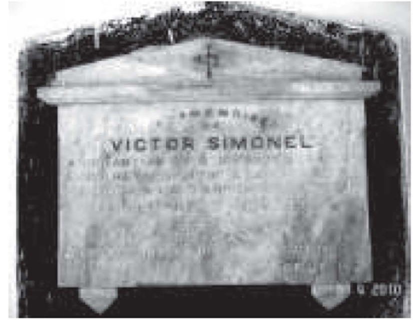
చర్చి లోపలి భాగంలో మార్టిన్ ఫలకం ఉంది. ఈయన ఇటలీకిలోని సబారియా అనే ప్రాంతంలో జన్మించాడు. యానాం చర్చికి మతబోధకుడు లేని కారణంగా విశాఖపట్నం ఉంటున్న ఈయన సేవలను అప్పటి స్థానిక ప్రభుత్వం అభ్యర్ధించింది.

అలా 1845 లో యానాం వచ్చిన ఫాదర్ మార్టిన్, వచ్చిన కొద్ది కాలానికే 1846 లో ఇక్కడే మరణించాడు. (ఈయన గురించిన మరిన్ని వివరాలు "ఆనాటి సామాజిక వ్యవస్థ" అనే చాప్టరులో కలదు)

విక్టర్ సిమొనెల్ (Victor Simonel)

యానాం చర్చిలో విక్టర్ సిమొనెల్ పేరుతో ఒక జ్ఞాపికా ఫలకం చూడవచ్చును. వెర్డన్ (Verdon) యుద్ధంలో వీరోచితంగా పోరాడి 1917 ఆగష్టు, 21న అసువులు బాసిన 22 సంవత్సరముల వయసుకలిగిన యువ సైనికాధికారి గౌరవార్ధం ఈ శిలాఫలకం ఉంచినట్లు తెలుస్తుంది.

వెర్డన్ అనేది ఉత్తర ఫ్రాన్సులో ఒక ప్రాంతం. మొదటి ప్రపంచ యుద్ధమపుడు ఈ ప్రాంతాన్ని 1916 లో జర్మనీ సేనలు ఆక్రమించుకొన్నాయి. ఫ్రెంచి సేనలు తమ సర్వశక్తులు

కూడదీసుకొని 1917 లో ఎదురుదాడి చేసి జర్మనీ సేనలను ఓడించాయి. ఈ యుద్ధాన్ని వెర్డన్ యుద్ధమని పిలుస్తారు. ప్రపంచయుద్ధాల చరిత్రలో అత్యంత భీకరమైన యుద్ధంగా దీన్ని చరిత్రకారులు వర్ణిస్తారు.

ఈ యుద్ధంలో సుమారు రెండున్నర లక్షలమంది సైనికులు చనిపోయారు. 5 లక్షలమంది క్షతగాత్రులయ్యారు. లక్షమంది ఫ్రెంచి సైనికుల ఆచూకీ లేకుండా పోయింది. (బాంబుల దాడికి శరీరాలు తునాతునకలు అయిపోవటం వల్ల). ఆ యుద్ధంలో సమోనెక్స్ **(Samogneux)** అనే ప్రాంతం వద్ద జరిగిన ఫ్రెంచి సేనల ఎదురుదాడిలో సాహసోపేతంగా వ్యవహరించి, ఫ్రెంచి జయకేతనాన్ని ఎగరవేయటంలో ప్రముఖపాత్ర వహించిన విక్టర్ సిమొనెల్ అనే యువ సైనికాధికారి జ్ఞాపకార్థం యానాం చర్చిలో ఒక శిలాఫలకాన్ని ఫ్రెంచి ప్రభుత్వం ఏర్పాటు చేసింది. అంతేకాక పాండిచేరిలో ఒక ప్రధాన వీధికి 'విక్టర్ సిమొనెల్' అని పేరు పెట్టటం కూడా జరిగింది.

ఈ సిమొనెల్ అనే వ్యక్తి యొక్క బంధువులు ఎవరైనా అప్పట్లో పాండిచేరిలో ప్రముఖ పదవిలో ఉండి ఉండొచ్చు. బహుసా 1912 లో యానానికి పెద్దొరగా పనిచేసిన ఎమ్. సిమొనెల్ ఇతని బంధువు కావొచ్చు. అంతకు మించి ఇతని ఇతర వివరాలు మరెక్కడా లభించవు.

బార్బరా లెబోన్ (Barbara leBon de Beausang)

యానాం చర్చి ప్రధాన గేటుకు కుడివైపున ఒక లాటిన్ ఫలకం ఉంది. లాటిన్ లో లిఖించబడటం, అత్యంత పురాతనమైనది కావటం (1768), నల్ల రాయితో (గ్రానైట్) తయారుచేయబడి ఉండటం వంటి వివిధ కారణాల వల్ల, యానాం లో కనిపించే అన్ని శిలా ఫలకాలలోకెల్లా ఇది ప్రత్యేకమైనది.

ఫ్రెంచి వారు రాకముందు (1723) యానాంలో డచ్చి వారు వ్యాపారాలు నిర్వహించేవారని కొన్ని అభిప్రాయాలు ఉన్నప్పటికీ వాటికి చారిత్రిక ఆధారాలు ఎక్కడా లభించవు. యానానికి సమీపంలో ఉన్న కాకినాడ, పాలకొల్లు లలో ఉన్న డచ్చి సమాధిఫలకాలు లాటిన్ భాషలో ఉండటం మరియు కాకినాడ లో ఇదే కాలంలో ఉన్న కొన్ని డచ్చి సమాధి ఫలకాలు నల్ల రాయితో చేయబడి ఉండటం వలన ఈ లాటిన్ ఫలకం డచ్చి వారికి సంబంధించినదా అనే అనుమానం కలుగక మానదు.

(ఈ ఫలకం పైనున్న రాతలను పరిష్కరించటంలో సహాయపడిన మిత్రులు శ్రీ మాచవరం

మాధవ గారికి, శ్రీమతి జేన్ గోఫర్ (విశ్రాంత ఫ్రెంచి ప్రొఫెసరు- అమెరికా), శ్రీ బులుసు చైతన్య గార్లకు ధన్యవాదములు తెలియచేసుకొంటున్నాను- రచయిత)
ఆ లాటిన్ ఫలకానికి ఇంగ్లీషు అనువాదం ఇలా ఉంది.

Here lies, whom we expect to be ressurrected
Highest Lady Barbara LeBon de Beausang
Noble wife of the now dead Berticlign de la Mott
Most diligent, of the moral scruples,
Unequaled, distinguished and of piety
Well spoken of sweetness, beautiful
Richly endowed, who fled derision
Born the year of our Lord 1744 in
the month of September, 25th day,
died 1768, the 12th day of October.

You who reads this
Give abundantly
of your prayers and remember her.

పై ఫలకంలోని స్త్రీ పేరు బార్బారా. లెబాన్ అంటే మంచి వ్యక్తి అని అర్థం. ఇక బ్యసాంగ్ అంటే ఆమె స్వస్థలం. ఈమె మరణించిన భర్త పేరు బెర్తిక్లిన్. ఇతను మొట్టె అనే ప్రాంతానికి చెందినవాడని అర్థం చేసుకోవాలి. ఇతను అత్యంత దైవ భక్తి, నీతి నిజాయితీలను కలిగినవాడట. ఇక బార్బారా చాలా అందగత్తె, ధనవంతురాలు. భర్తను కోల్పోయిన ఈమె యానాంలో 1768 లో ఇరవైనాలుగు ఏళ్ళ వయసులో చనిపోయింది.

పై ఫలకంలో చెప్పిన బ్యసాంగ్ మరియు లా మొట్టె ప్రాంతాలు ఫ్రాన్స్ దేశానికి చెందినవి. **ఇవి నేటికీ అవే పేర్లతో ఉన్నాయి.** అంతే కాక బ్యసాంగ్ ప్రాంతం నుంచి 16,17 వ శతాబ్దాలలో వివిధ దేశాలకు వలస పోయిన వారికి బ్యసాంగ్ అనే నామం ఇంటిపేరుగా స్థిర పడింది. గౌదార్ (Gaudart) వ్రాసిన 'Genealogie des familles de inde francaise' అనే పుస్తకంలో బార్బరా లె బాన్ దె బ్యసాంగ్ పేరు గల స్త్రీ పదిహేడవ శతాబ్దంలో పాండిచేరిలో ఉన్నట్లు పేర్కొనబడింది. ఈమె తండ్రి జోసెఫ్ లె బోన్ దె బసాంగ్ మరియు తల్లి అన్నీ క్లూ. జోసెఫ్ పాండిచేరీలో పేరుమోసిన వ్యాపారి.

ఈ మొత్తం విషయాలను క్రోడీకరిస్తే - యానాం చర్చి లో ఉన్న లాటిన్ ఫలకం డచ్చి వారికి సంబంధించినది కాదని నిస్సందేహంగా చెప్పవచ్చును. అంతే కాక 1768 కి పూర్వమే యానాం లో చర్చి వంటి నిర్మాణం ఉండేదని కూడా అనుకోవాలి. 24 ఏండ్ల వయసులో భర్తను

కోల్పోయిన బార్బారా ఏ పనిమీద పాండిచేరీ నుంచి యానాం వచ్చిందో తెలియరాదు కానీ ఆమె జీవితం ఇక్కడ ముగిసిపోవటం కడు దయనీయం.

ఎవరెస్టి హిలరీ (Everiste Heloury)

చర్చికి వెనుక వైపున ఈ జ్ఞాపికాఫలకం ఉంది. ఇది పాండిచేరీలో పుట్టి యానాంలో 6 మే 1839 న చనిపోయిన నాలుగు సంవత్సరముల హిలరీ అనే పేరుగల పిల్లగాని సంస్మరణార్ధం ఉంచబడింది.

'ఓ బాటసారులారా! బిడ్డను కోల్పోయిన ఆ తలిదండ్రులపై జాలిని చూపండి' అని ఈ ఫలకంపై ఉన్న రాతలు నేటికీ విషాదాన్ని పలికిస్తున్నాయి.

జీన్ బాప్టిస్ట్ బోషెజ్ (Jean Baptiste Bouchez) 1761-1826

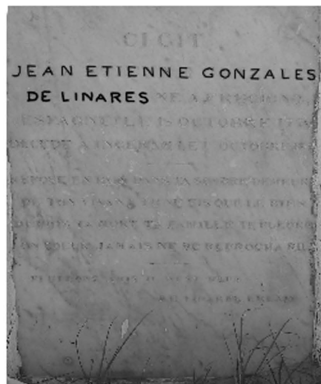

యానాంలో స్థిరపడి ఇక్కడినుంచి వ్యాపారాలు చేసిన ఫ్రెంచి దేశస్థులలో ఈయన తొలితరం వ్యక్తి. Faure, Rayneau, Sauvaget, Pithois, Dulaurens, Barret వంటి వ్యాపారుల సమకాలీనుడు. ఇతను వ్యాపారం చేసిన చెరువులు బోషెజ్ చెరువులు గానే 1846 వరకూ రికార్డులలో వ్యవహరింపబడ్డాయి. పంతొమ్మిదో శతాబ్ధం లో యానాం నుంచి భారీగా వ్యాపారాలు సాగించిన పాల్ బోషెజ్ ఇతని కుమారుడే కావొచ్చు.

17 సెప్టెంబరు 1785 న పాండిచేరి లోని సుపీరియర్ కౌన్సిల్ ఈయనను యానాం వ్యాపారాలు చూడమని నియమించినట్లు 1931 లో సంకలన పరచిన Resume de brevets, provisions et commissions du roi et des nominations paites par les directeurs dela compagnie des indes conseil superieur de pondicherry (ఫ్రెంచి ఈస్ట్ ఇండియా కంపెనీ నియామకాలు మరియు తదితరాలు) అనే పుస్తకం ద్వారా తెలుస్తున్నది.

ఇతనికి జోసెఫ్ బెర్నార్డ్ బోషెజ్ అనే తమ్ముడు ఉన్నాడు. ఇతను షిప్పు కెప్టెన్ గా పని చేసేవాడు. దె లాకొంబే కుటుంబానికి బోషెజ్ కు కల చుట్టరికం తెలియరాదు.

జీన్ ఎటియెన్నె గోంజెల్స్ దె లినార్స్ (Jean Etienne Gonzales de Linares)

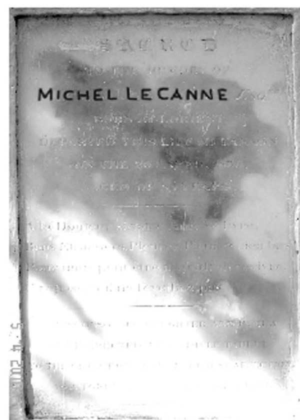

ఈ ఫలకంపై నున్న వివరాలను బట్టి ఈమె స్పెయిన్ (Espagne) లో 1779 లో జన్మించి యానాం సమీపంలో కల ఇంజరం వద్ద 18?? లో చనిపోయినట్లు తెలుస్తున్నది.

ancestry.fr అనే వెబ్ సైటులో Jean Etienne gonzales de linares అనే అమ్మాయికి de Lasparda అనే అబ్బాయికి వివాహమైనట్లు రికార్డుల ద్వారా తెలుస్తున్నది. ఇకపోతే లాస్పార్డా అనే ఫ్రెంచి దేశస్థుడు 1824-1832 ల మధ్య యానాం పెద్దొరగా పనిచేసాడు. ఆ విధంగా చూస్తే ఈ ఫలకంపై ఉన్న స్త్రీ లాస్పార్డా భార్య అయి ఉండొచ్చునన్న ఊహ ఒక సుదూర అవకాశంగా అనుకోవచ్చు.

1863, జూన్ 29 న పారిస్ లో జారీ చేయబడిన ఒక రాజపత్రంలో **Jean Etienne Gonzales de Linares** అనే వ్యక్తికి యానాంలోని మెట్టకూరు నందు ఇరవైరెండు వేల అయిదు వందల చదరపు మీటర్ల భూమిని కొబ్బరి నూనె తయారీ ఇండస్ట్రీ నెలకొల్పుకోవటానికి ధారాదత్తం చేసినట్లు ఉంది. ఈ సమాధి ఆ వ్యక్తికి చెందినదై ఉండటానికే అవకాశాలు ఎక్కువ కనిపిస్తున్నాయి. మూడవ నెపోలియన్ గా పేర్గాంచిన చార్లస్ నెపోలియన్, ఈ రాజపత్రంపై ఫ్రెంచి ఎంపరర్ హోదాలో సంతకం చేసాడు. (రి. Bulletin des lois de la République francaise, Volume 22, page no: 62)

మైఖేల్ లె కాన్నె Michel Le Canne (1771-1856)

చర్చి ప్రాంగణంలో వెనుక వైపున కల ఈ ఫలకాన్ని లె కాన్నె కుమార్తె ఏర్పాటు చేసినట్లు తెలుస్తుంది.

ఫ్రాన్స్ లోని లోరియంట్ అనే ప్రదేశంలో పుట్టిన లె కాన్నె పద్దెనిమిదేళ్ల ప్రాయంలో యానానికి వ్యాపారం కోసమని వచ్చి 84 సంవత్సరాల వయసులో ఈ మట్టిలో కలసిపోయిన ఒక ఫ్రెంచి వ్యాపారి. లె కాన్నె ఒకనాటి యానాం పెద్దొర సొన్నరెట్ ను ముప్పతిప్పలు పెట్టి మూడు చెరువుల నీరుతాగించాడు.

సొన్నరెట్ కు వ్యతిరేకంగా ఫ్రెంచి గవర్నరు ఫ్రెస్నె కు అనేక పిర్యాదులు చేసి అతనిపై అధికారిక ఎంక్వయిరీ వేయించటం లో లె కాన్నె విజయం సాధించాడు.

5 జూలై, 1790 న లె కాన్నె ఫ్రెంచి గవర్నరుకు ఫ్రెస్నె కు వ్రాసిన ఒక లేఖలో 'బెంగాలుకు ఎగుమతి అవ్వవలసిన తన నలభై ఓడల ఉప్పుకు సొన్నరెట్ అనుమతులు (పాస్‌పోర్టు) ఇవ్వటం లేదని, ఆ కారణంగా తనకు తీరని నష్టం వాటిల్లుతుందని' ఆరోపణ చేసాడు.

25 ఆగష్టు, 1790 న లె కాన్నె గవర్నరుకు వ్రాసిన మరో లేఖలో తన సరుకును అనుమతులు/పాస్ పోర్టులు లేని కారణంగా ఎక్కువ కాలం కోరంగి హార్బరులో ఉంచటం వీలు పడని కారణంగా తానే స్వయంగా పాస్‌పోర్టులను/అనుమతి పత్రాలను లిఖించి సరుకును బెంగాలుకు పంపించివేస్తున్నానని తన వ్యాపారానికి నష్టం కలుగక కుండా చూడవలసినదిగా కోరాడు. (లె కాన్నె పంపించిన ఉప్పును బెంగాలు వ్యాపారులు అనుమతులు లేవని తిరిగి పంపించివేయకుండా ఉండేందుకు గవర్నరుగారే స్వయంగా సంబంధిత అధికారులకు ఉత్తరం వ్రాయవలసి వచ్చింది). అంతే కాక ఇదే ఉత్తరంలో– సొన్నరెట్ కూడా పెద్ద ఎత్తున ఉప్పు వ్యాపారం చేస్తున్నాడు కనుక తన సరుకు ఎగుమతికి అనుమతులు మంజూరు చేయటం లేదని, ఇలా పక్షపాతంగా వ్యవహరిస్తూ అధికార దుర్వినియోగానికి పాల్పడుతున్న సొన్నరెట్ ను యానాం పెద్దొరగా తొలగించవలసినదిగా కూడా లె కాన్నె కోరాడు.

లె కాన్నె సాటి వ్యాపారులను కూడదీసి 'ఆక్టివ్ సిటిజన్స్ అసెంబ్లీ' పేరిట ఒక ప్రజాస్వామిక కూటమిని ఏర్పాటు చేసి సొన్నరెట్ పై తన పోరాటాన్ని కొనసాగించి, అతని వ్యవహారశైలిపై గవర్నరుగారిచే విచారణ కమిటీ వేయించగలిగాడు.

లె కాన్నె చనిపోయేవరకూ యానాంలోనే ఉంటూ వ్యాపారాలు నిర్వహించాడా లేదా అన్నది తెలియదు కానీ, 1816 నవంబరు లో లె కాన్నె కూతురైన ఆర్. లెకాన్నె కు ఎఫ్. గోవాన్ కు యానాంలో వివాహం జరిగినట్లు ది ఆసియాటిక్ జర్నల్ జూలై 1817 సంచికలో ఉంది. ఏది ఏమైనప్పటికీ ఇతగాని జీవనయానపు ఆది అంతం యానాంలోనే జరిగాయన్నది మాత్రం సుస్పష్టం.

(యానాం సమాధుల ఫోటోలు తీయటంలో ఎంతగానో సహాయపడిన మిత్రుడు శ్రీ కేతా ఫణి, ఈనాడు విలేఖరి కి కృతజ్ఞతలు తెలియచేసుకొంటున్నాను. పై ఫోటోలలో వ్యక్తుల పేర్లు స్పష్టంగా కనిపించటం కొరకు అడ్జస్టు చేయటం జరిగింది గమనించగలరు –రచయిత)